

čitelné ještě dnes, jak se můžete přesvědčit v italském státním archívu, kde je uložen hraběnčin dopis datovaný 8. říjnem 1808.

Italové byli, co se týče vynalézání psacích strojů, velice pilní. Již v roce **1823** sestrojil další z nich **Pietro Conti** přístroj zvaný Tachigrafo – přístroj, který „píše rychle a dostatečně jasně pro každého, i pro toho, kdo má slabý zrak“. Stroj po předvedení a schválení zakoupila Francouzská akademie za 600 franků.

S posledními uvedenými vynálezy jsme se již dostali na počátek 19. století, který se vyznačuje usilovnou snahou sestrojit další, mnohem dokonalejší přístroje, urychlující zdoluhavý proces přepisování nejrůznějších listin.

Z roku **1824** pochází patentový rukopis psacího stroje, jehož autorem je **Jan Bedřich Petzval**. Toto zařízení psalo pomocí psacího pera, upevněného na výkyvném rameni. Na zachovaném patentovém listě bohužel není uveden podrobnější popis psaní na tomto stroji.

Dne 23. července **1829** dostal patentní povolení na stroj Typograph Američan **William Austin Burt**. Stroj byl vyroben ze dřeva, obsahoval ručně poháněnou psací desku, nekonečný pás pro vedení papíru a primitivní mezerník měl podobu kostelní věže. Shořel při požáru v patentním úřadu ve Washingtonu v roce 1836. Burtův pravnuček však sestrojil podle zachovaných písemností a patentní listiny popis a náčrt tohoto stroje. Obojí bylo vystaveno na výstavě v Chicagu v roce 1893. Mimo to se zachoval Burtův dopis manželce z r. 1829, ve kterém se mluví o druhém modelu psacího stroje, jenž píše velká i malá písmena.

Do této doby patří vznik několika modelů bádenského lesníka **Draise**. První z nich měl 25 kláves, další pouze 16 kláves. Papír byl tažen pomocí hodinového stroje. Na Draiseových strojích se psalo akordovými úhozy, takže bylo možno napsat celá slova najednou. Jedná se tedy zároveň o první známý pokus o sestrojení stenografického stroje.

Advokát **Giuseppe Ravizza** v Novaře sestrojil 17 modelů, na nichž barvil typy nejdříve pomocí barevného papíru, později řemenem nasyceným barvou, nakonec zhotovil tkanou pásku, kterou

napustil glycerinem a anilínovými barvami. Díky tomuto vylepšení se stal Ravizza **vynálezcem barvicí pásky**. Jeho první stroje měly neviditelné písmo, teprve u pozdějších tuto chybu částečně odstranil. Ravizzův model měl podobu skříně se dvěma řadami klavirových kláves s kovovými typy. Typové páky byly seřazeny do kruhu a tiskly do společného středu. Písmena nebyla řazena podle abecedy, ale podle častého výskytu. Svému vynálezu dal jméno „Cemballo scrivano“ a ve své konečné podobě z roku 1857 se tento model přibližoval prvnímu stroji Remington. Tento „píšíci klavír“ měl přehrávač na psaní velkým i malých písmen, zvonkový signál na konci řádku, návrat vozíku, a i když nebyl patentován, byl skutečně používán v praxi. Na pozdějších modelech bylo možno psát i dvě kopie. Několik modelů se podařilo vynálezci dokonce i prodat.

Roku **1833** sestavil Francouz **Xavier Progin** knihtiskař z Marseille, psací stroj opatřený typovými pákami, kterých bylo celkem 66, s dvojicemi písmen. Svůj stroj nazval „plume ktypographique“ Na první pohled nám připomíná stroj Remington, který však je o 40 let mladší. Má pákový koš a pákovou konstrukci. Páky byly seřazeny v kruhu, horní háčkovitý konec páky se povytáhl, tím se druhé rameno páky sklopilo na dolní desku, na které byl umístěn papír. Vynálezce o svém modelu prohlásil, že po několikerém cvičení je jím možno psát stejně rychle jako rukou. Významným krokem je, že Progin **poprvé použil přehrávač**.

Pro zajímavost uvádíme i vynález **A. Dujardi**na z Lille (**1838**). Tento stroj měl

26 abecedně uspořádaných kláves, podobných klávesám klavíru. Místo písmen psal pouze tečky. Papír byl jen 10 cm široký. Napsané se četlo pomocí stupnice 10 cm dlouhé, na které byly zaznamenány abecedně všechny znaky. Stupnice se položila pod popsaný proužek papíru tak, aby se na obou stranách kryla s jeho konci. Tečka, která se tedy např. nalézala nad písmenem „d“, znamenala právě toto písmeno. Bylo to sice trochu složité, ale zase tento způsob zřejmě zcela uspokojoval vynálezcův smysl pro dobrodružství a konspiraci. Zdroj: KONŮPEK, Jaroslav, VALEŠOVÁ, Ivana. *Historie psacího stroje*. Praha: VŮOŠ – STŮ, 2000.